27/10/2021

Η ευλογία της τεκνογονίας και το σύγχρονο δημογραφικό πρόβλημα

/ Γνώμες

Του Αρχιμανδρίτη π. Θεοφίλου Λεμοντζή, Αρχιερατικού Επιτρόπου Καμπανίας

Ο Θεός, σύμφωνα με τον Μέγα Βασίλειο, ως αγαθός δημιούργησε το ωφέλιμο, ως σοφός το άριστο και ως παντοδύναμος το μέγιστο. "Ἐξ οὐκ ὄντων" (Β΄ Μακ. 7,28) δημιούργησε ο Θεός τον κόσμο και τον άνθρωπο ο οποίος, μόνος από όλα τα πλάσματα του Θεού, δημιουργήθηκε "κατ᾽ εἰκόνα" και "καθ᾽ ὁμοίωσιν" Του. Τοποθετήθηκε μέσα στον Παράδεισο (Γεν. 2,15), έγινε ακροατής της θείας φωνής και αξιώθηκε να γνωρίσει τον Πλάστη του ώστε να επιτύχει το καθ' ομοίωσιν.

Εξαιτίας όμως της παρακοής του εισέβαλλε η αμαρτία στον κόσμο και ταυτόχρονα η είσοδος του θανάτου στο ανθρώπινο γένος. Η αμαρτία, εξαιτίας της απομάκρυνσης του ανθρώπου από το Θεό που είναι η Ζωή, γέννησε το θάνατο. Ως

παρασιτική δύναμη κυρίευσε τον άνθρωπο αμέσως μετά την πτώση. Ο Θεός είναι η Ζωή και η απομάκρυνση από το Θεό σημαίνει θάνατο, αναφέρει ο Μέγας Βασίλειος.

Αντίβαρο στην απειλή του αφανισμού της ζωής εξαιτίας του θανάτου απετέλεσε η τεκνογονία ώστε να μην αφανιστεί ο άνθρωπος αλλά να διασωθεί με την παιδοποιία. Ο Θεός προγνωρίζοντας την πτώση ως Παντογνώστης προικίζει ως Φιλάνθρωπος εκ των προτέρων τους πρωτόπλαστους με όλα τα εφόδια, κατασκευάζει δηλαδή κατάλληλα το σώμα του άντρα και της γυναίκας ώστε να ανακοπεί η κυριαρχία του θανάτου που εισέβαλλε στο ανθρώπινο γένος: "καί ἐποίησεν ὁ Θεός τόν ἄνθρωπον… ἄρσεν καί θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς"(Γεν.1,27).

Η τεκνογονία λοιπόν αποτελεί τόσο έκφραση της πρόνοιας του Θεού: Ὥστε διά τό μή ἐκτριβῆναι καί ἀναλωθῆναι τό γένος ὑπό τοῦ θανάτου ὁ γάμος ἐπινενόηται, ὡς ἂν διά τῆς παιδοποιίας τό γένος τῶν ἀνθρώπων διασῴζηται", όπως λέγει ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός, όσο και έκφραση της φιλανθρωπίας του Θεού: "Ἐπειδή ἐδέξαντο τήν ἀπό τοῦ θανάτου φθοράν καί τήν ἀράν καί τήν ὀδύνην καί τόν ἐπίπονον βίον, τότε καί ὁ γάμος ἐπεισέρχεται μετά τούτων τό θνητόν τοῦτο καί δουλικόν ἱμάτιον".Γι' αυτό μετά την πτώση ο γάμος καθίσταται "πρᾶγμα σφόδρα χρήσιμον καί ἀναγκαῖον", αναφέρει ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος.

Ο Μέγας Βασίλειος τονίζει ότι η ένωση των δύο φύλων δεν πρέπει να είναι μόνο ένας φυσικός δεσμός αλλά και πνευματικός, δια της ευλογίας του Θεού. Με την θαυματουργική παρουσία του Κυρίου στο γάμο της Κανά ο γάμος όχι μόνον εξυψώνεται αλλά και ανάγεται από τον Θεό σε ευλογία και μυστήριον μέγα που εξεικονίζει την ένωση Χριστού και Εκκλησίας, όπως λέγει ο απ. Παύλος: "τό μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγώ δέ λέγω εἰς Χριστόν καί εἰς τήν ἐκκλησίαν"(Εφ. 5, 32). Ταυτόχρονα η τεκνογονία αποτελεί τον γλυκό και θαυμαστό καρπό του γάμου για την πλάτυνση της συζυγικής αγάπης και κοινωνίας.

Για την Ορθόδοξη Θεολογία ο γάμος είναι ιερός όπως και η τεκνογονία. Η βίωση της παρθενίας και της εγκράτειας από τους μοναχούς και τις μοναχές δεν σημαίνει καταδίκη του γάμου και της τεκνογονίας αλλά αποτελεί έναν παράλληλο δρόμο, με αυτόν του έγγαμου βίου, επίτευξης του καθ' ομοίωσιν. Αποτελεί βίωση με έναν πιο έντονο και απερίσπαστο τρόπο των εντολών του Θεού. Οι Πατέρες της συνόδου της Γάγγρας τόνισαν: "Ἡμεῖς τοιγαροῦν, καί παρθενίαν μετά ταπεινοφροσύνης θαυμάζομεν… καὶ γάμου συνοίκησιν σεμνήν τιμῶμεν".Γι' αυτό το λόγο οι Πατέρες μας αντέκρουσαν με σφοδρότητα αντιλήψεις αιρετικών όπως ήταν οι Γνωστικοί, οι οποίοι απέρριπταν τον γάμο και την τεκνογονία. «Οὗτοι δέ παραιτοῦνται τήν τεκνογονίαν», αναφέρει με εμφαντικό τρόπο ο άγιος Επιφάνιος Κύπρου για τους Γνωστικούς διότι υποστήριζαν ότι η ύλη και κατά συνέπεια το σώμα είναι εκ φύσεως κακά. Μάλιστα ορισμένοι εξ' αυτών, όπως οι Ουαλήσιοι,

προέβαιναν σε αυτοευνουχισμό για να δηλώσουν πρακτικώς την αντίθεσή τους στην ύλη και το σώμα. Αυτές όμως οι πρακτικές αποτελούν εναντίωση στο δημιουργικό έργο του Θεού και όπως τονίζει και ο 22ος αποστολικός κανόνας αυτή η ενέργεια είναι “τῆς τοῦ Θεοῦ δημιουργίας ἐχθρός”. Σύμφωνα με το άγιο Επιφάνιο η επιδίωξη αυτής της άφυλης κατάστασης αποτελεί “φρενοβλάβεια” διότι “τά παιδοποιά ὄργανα ἐκ Θεοῦ κεκτισμένα” είναι.

Οι αιρετικές αντιλήψεις των Γνωστικών είναι εκ διαμέτρου αντίθετες με τη διδασκαλία των Πατέρων της Εκκλησίας μας. Όπως σημειώνει ο άγιος Επιφάνιος, ούτε τα σώματα των ανθρώπων, ούτε τα υλικά στοιχεία είναι κακά από τη φύση τους αλλά η παράχρησή τους η οποία γεννά τα πάθη της ψυχής και του σώματος. Ο Θεός δημιούργησε τα πάντα “καλά λίαν”(Γεν. 1,31) και γι’ αυτό το λόγο ο αββάς Ποιμήν ανέφερε στον αββά Ισαάκ:“Ἡμεῖς οὐκ ἐδιδάχθημεν σωματοκτόνοι, ἀλλά παθοκτόνοι (εἶναι)”.

Με αυτές τις αρχές και αξίες πορεύθηκε το Έθνος μας, το Έθνος των Ελλήνων ανά τους αιώνες. Η οικογένεια απετέλεσε εκείνο το δομικό στοιχείο της ελληνικής κοινωνίας όπου σφυρηλατήθηκε “του Χριστού η πίστη η αγία και της πατρίδος η ελευθερία”. Οι πρόγονοί μας συνδύασαν την πολυτεκνία με την καλλιτεκνία. Γι’ αυτό και μέσα στην ελληνική οικογένεια ανδρώθηκαν εκείνα τα αναστήματα, οι ήρωες της πίστεως και της πατρίδος, οι οποίοι γαλουχημένοι με τις διδασκαλίες των Πατέρων μας αντιτάχθηκαν σθεναρά στους διάφορους εχθρούς οι οποίοι επιδίωκαν τον αφανισμό της φυλής μας και μεγαλούργησαν. Εκατομμύρια μάρτυρες της πίστεως και της πατρίδος, γυναίκες και άντρες, ακόμη και μικρά παιδιά, αντιτάχθηκαν, έδωσαν το αίμα τους, θυσιάστηκαν για να αποτρέψουν τα σχέδια όλων αυτών που επιδίωκαν ανά τους αιώνες τον αφελληνισμό μας.

Δυστυχώς όμως η ανατολή της 3ης χιλιετίας μας βρίσκει αντιμέτωπους με μια νέα απειλή η οποία εάν δεν αναχαιτισθεί έγκαιρα είναι δυνατόν να κλονίσει συθέμελα την εθνική μας συνέχεια και να “κλειδώσει” το έθνος μας στο χρονοντούλαπο της Ιστορίας. Είναι το λεγόμενο δημογραφικό πρόβλημα. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ελληνικής στατιστικής υπηρεσίας(ΕΛΣΤΑΤ) για την εξέλιξη των δημογραφικών μεγεθών στη χώρα το 2020, ο ρυθμός αύξησης των θανάτων ήταν ταχύτερος από τις γεννήσεις (οι θάνατοι ήταν 46.317 περισσότεροι από τις γεννήσεις) και ταυτόχρονα μεγάλωσε σε μέση ηλικία. Η Ελλάδα γερνάει αλλά δεν γεννάει, επισημαίνει ο ημερήσιος Τύπος.

“Γηροκομείο η Ελλάς: Οι δείκτες για το δημογραφικό είναι εφιαλτικοί”, επισημαίνουν δημοσιογραφικά άρθρα. Όλα τα επίσημα στοιχεία επιβεβαιώνουν με τον χειρότερο τρόπο ότι το δημογραφικό πρόβλημα θα μετατραπεί πολύ σύντομα σε εθνικό ζήτημα για την Ελλάδα. Οι ειδικοί κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για

τις αρνητικές επιπτώσεις της δημογραφικής κρίσης τόσο σε οικονομικό όσο και σε γεωπολιτικό επίπεδο, που διογκώνεται από την οικονομική ανασφάλεια των τελευταίων χρόνων. Σε κάθε περίπτωση, οι προβλέψεις είναι δυσοίωνες. Ο πληθυσμός της Ελλάδας όσο πάει και γερνάει και οι αριθμοί είναι ιδιαίτερα ανησυχητικοί για το μέλλον. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 1961, το 8,3% του πληθυσμού της Ελλάδας ήταν γηραιότερο των 65 ετών και το 26,2% νεότερο των 14 ετών. Το 2020, το 22,3% ήταν άνω των 65 ετών και μόλις το 14,2% κάτω των 14 ετών.

Οι αιτίες είναι πολλές όπως η οικονομική ανασφάλεια, οι σύγχρονες απαιτήσεις και συνθήκες ζωής αλλά κυρίως το σύγχρονο μοντέλο ζωής που προβάλλεται. Ενώ παλαιότερα το κυρίαρχο μοντέλο ήταν ότι ο άνθρωπος ολοκληρώνεται μέσω της οικογένειας και την τεκνογονίας τώρα πια προβάλλεται ένα ατομοκρατικό μοντέλο, το πρότυπο ενός ανθρώπου ο οποίος ενδιαφέρεται αποκλειστικά για την κοινωνική και οικονομική του εξέλιξη, την επαγγελματική του σταδιοδρομία, δεν ενδιαφέρεται για δημιουργία οικογένειας αλλά για συμβίωση. Ταυτόχρονα, η τεκνογονία δεν είναι πρώτιστο μέλημα αλλά όταν και όποτε οι συνθήκες το επιτρέψουν και εξάπαντος μετά την 3η ή και 4η δεκαετία ζωής. Ο δε αριθμός των παιδιών είναι άμεση συνάρτηση όχι μόνο των οικονομικών δυνατοτήτων αλλά κυρίως της νοοτροπίας ότι το άτομο πρέπει να είναι απαλλαγμένο από την κόπωση που επιφέρει η ανατροφή των παιδιών και αμέριμνο να πορεύεται τη ζωή του. Υποστηρίζεται από τους θιασώτες αυτών των θεωριών ότι αυτό που πρέπει να έχει προτεραιότητα είναι η επαγγελματική καριέρα και η κοινωνική ανέλιξη και για αυτό ο αριθμός παιδιών τις περισσότερες φορές συρρικνώνεται στον αριθμό (1) και αυτό πιθανόν σε μεγάλη ηλικία.

Ο Νεοέλληνας, σε αντίθεση με τους προγόνους του, επιζητεί την ευμάρεια και την καλοπέραση. Δεν μιμείται την φιλοπονία των παππούδων του και των γιαγιάδων του οι οποίοι με στερήσεις μεγάλωσαν τα παιδιά τους. Φράσεις όπως “επιθυμώ να ζήσω τη ζωή μου χωρίς τους κόπους της ανατροφής παιδιών” ή “δεν επιθυμώ να στερήσω κάτι από τον εαυτό μου για να ανταπεξέλθω οικονομικά στην ανατροφή των παιδιών”ή “με ενδιαφέρει μόνο η επαγγελματική μου καριέρα”, κυριαρχούν στη σκέψη και βγαίνουν από τα χείλη των Νεοελλήνων.

Όμως ο χρόνος είναι ο αδέκαστος κριτής των επιλογών μας. Όταν θα παρέλθει η έπαρση της νεότητας, όταν θα σβήσουν τα φώτα της επαγγελματικής καριέρας, όταν θα αποσυρθούμε από τη σκηνή του ενεργού κοινωνικού βίου και μας επισκεφθούν τα γηρατειά και μαζί και η μοναξιά που τα συνοδεύει, όταν αυτή η μοναξιά θα φαίνεται αβάστακτη και δεν θα έχουμε δίπλα μας τέκνα για να μας παρηγορήσουν και να συντρέξουν στις ανάγκες μας, τότε θα αναθεωρήσουμε τις

επιλογές της νιότης αλλά θα είναι δυστυχώς αργά. Άραγε μπορούμε να φανταστούμε πως θα είναι το μέλλον αυτής της γενιάς; Της γενιάς που απαρνήθηκε τη χαρά της τεκνοποιίας για να “ζήσει τη ζωή της”, όπως λέγει, χάριν μιας εφήμερης επαγγελματικής και κοινωνικής εξέλιξης, όταν δεν θα έχει πρόσωπα να τους περιτριγυρίζει, όπως όταν ήταν νέοι και υγιείς; Θα είναι μια ζωή μοναξιάς και αυτό το ψυχολογικό κενό θα επιτείνεται από τα διάφορα προβλήματα υγείας τα οποία επισκέπτονται την τρίτη ηλικία. Τότε αυτή η γενιά θα κατανοήσει τη σοφία των παππούδων και των γιαγιάδων της που προέτρεπαν να κάνουμε οικογένεια σε νεαρή ηλικία και να κάνουμε πολλά παιδιά για να έχουμε κάποιον “να μας κλείσει τα μάτια”, όπως χαρακτηριστικά έλεγαν.

Ταυτόχρονα, πρέπει η πολιτική εξουσία να αντιληφθεί πως μόνο με την ενθάρρυνση των γεννήσεων μπορεί να επιτευχθεί βελτίωση και άμεση ανάπτυξη σε όλες τις δομές της οικονομίας. Η ανατροπή του ατομοκεντρικού μοντέλου διαβίωσης που έχει εισχωρήσει στη γερασμένη ελληνική κοινωνία μπορεί να επιτευχθεί με ισχυρά κίνητρα, επαγγελματικά και κοινωνικά. Με γενναίες οικονομικές πολιτικές πρέπει να ενθαρρυνθούν οι οικογένειες να θέσουν ως στόχο την πολυτεκνία ή έστω τουλάχιστον την τριτεκνία διότι ο συγκεκριμένος αριθμός οδηγεί μαθηματικά σε μικρή έστω αλλά υπολογίσημη πληθυσμιακή αύξηση και αποτελεί μια πρώτη εγγύηση ανατροπής της ζοφερής κατάστασης που προξενεί η υπογεννητικότητα ώστε να δούμε απτά αποτελέσματα στις επόμενες δεκαετίες. Οι γενναίες οικονομικές πολιτικές ενθάρρυνσης των γεννήσεων αποτελούν επένδυση του Κράτους ώστε να διασφαλιστεί η ίδια η φυσική του συνέχεια.

Πριν την καταστροφή της Ιερουσαλήμ από τους Βαβυλωνίους (587 π.Χ.) οι περισσότεροι κάτοικοί της θεωρούσαν ότι δεν διέτρεχαν κανέναν κίνδυνο, ότι οι Βαβυλώνιοι δεν μπορούσαν να καταλάβουν την Ιερουσαλήμ διότι ο Ναός του Κυρίου βρισκόταν εκεί. Τότε ο προφήτης Ιερεμίας προσπαθούσε να τους δείξει το λανθασμένο σκεπτικό τους: “Μην ξεγελάτε τον εαυτό σας επαναλαμβάνοντας Ό Ναός που κατοικεί ο Κύριος είναι εδώ’” (Ιερ.7,1-7). Τελικά η Ιερουσαλήμ καταλήφθηκε από τους Βαβυλωνίους και ο Ναός καταστράφηκε. Η δυσμενής αυτή εξέλιξη αποδεικνύει ότι ο προφήτης είχε δίκιο διότι η σωτηρία από την καταστροφή δεν γίνεται με μαγικό τρόπο αλλά με αλλαγή νοοτροπίας και μετάνοια. Κατά ένα παρόμοιο τρόπο ο Νεοέλληνας επαναπαυμένος στην αρχαιότατη και μακραίωνη ένδοξη ιστορία του θεωρεί ότι είναι δεδομένη η βιολογική συνέχεια του Έθνους του. Αυτό είναι λάθος διότι η Ιστορία μας έχει διδάξει ότι η επιβίωση ενός λαού δεν είναι δεδομένη καθώς αρχαίοι λαοί με υψηλό επίπεδο πολιτισμού οδηγήθηκαν στη λήθη και εξαφανίστηκαν από τον παγκόσμιο ανθρωπολογικό χάρτη. Άραγε που είναι οι αρχαίοι Χετταίοι, Σουμέριοι, Σκύθες; Υπάρχουν μόνο στις σελίδες των βιβλίων της Ιστορίας. Λόγω πολλών αιτιών και

παραγόντων είτε οδηγήθηκαν στον αφανισμό είτε αφομοιώθηκαν από άλλους λαούς.

Ας μην τρέφουμε αυταπάτες ως Έθνος και λαός. Δεν πρέπει να επαναπαυόμαστε στο ένδοξο παρελθόν μας. Οι πρόγονοί μας κατάφεραν να επιβιώσουν κατά τη διάρκεια της μακραίωνης ιστορίας τους με κόπους, αγώνες και θυσίες. Έδωσαν το αίμα τους για τη διάσωση του γένους των Ελλήνων και εμείς πρέπει να γίνουμε άξιοι συνεχιστές ενθαρρύνοντας τόσο την πολυτεκνία όσο και την καλλιτεκνία διδάσκοντας στα παιδιά μας τις αιώνιες αξίες του πολιτισμού της Ρωμιοσύνης. Πρέπει η φιλοπατρία μας να μην εξαντλείται μόνο σε συνθήματα και σε μια αφηρημένη ιδεολογία αλλά πρέπει να υποστασιάζεται και σε πράξεις: να εμφυσήσουμε, ως ιερείς, ως δάσκαλοι, ως γονείς στους νέους μας την αγάπη για τη δημιουργία πολυμελούς οικογένειας και ως Κράτος να τους παρέξουμε όλες εκείνες τις δυνατότητες για να το υλοποιήσουν.